

Asia: VN/26120/2023

Arviomuistio viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on laatinut arviomuistion viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta. Arviomuistiossa selvitetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain mukaisen seuraamusjärjestelmän toimivuutta siltä osin kuin on kyse virkamiehiin ja muihin julkista tehtävää hoitaviin henkilöihin kohdistuvista seuraamuksista. Arviomuistiossa tarkastellaan myös hallinnollisten seuraamusmaksujen soveltamisalan laajentamista viranomaisiin ja siihen liittyviä valtiosääntöoikeudellisia ja oikeusjärjestelmän johdonmukaisuutta koskevia kysymyksiä.

Voimassa olevan kansallisen sääntelyn mukaan viranomaisille ei voida määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja tietosuojalain nojalla. Muut yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyt valvontaviranomaisen korjaavat toimivaltuudet ovat kuitenkin käytettävissä myös viranomaisten osalta. Viranomaiseen oikeushenkilönä ei myöskään kohdistaa rangaistusta rikoslain nojalla tietosuojalainsäädännön rikkomisesta, mutta yksittäisillä viranhaltijoilla ja julkista hallintotehtävää hoitavilla on virkavastuu, joka voi toteutua rikosoikeudellisena, hallinto-oikeudellisena tai vahingonkorvausoikeudellisena seuraamuksena.

Hyvilin näkemyksen mukaan hallinnollisia seuraamusmaksuja tietosuojalainsäädännön nojalla ei tulisi jatkossakaan voida määrätä viranomaisille. Nähdäksemme viranomaisille asetettu sanktiouhka tietosuoja-sääntelyn rikkomisesta ei parantaisi henkilötietojen suojaa viranomaisissa. Voimassa olevat valvontaviranomaisen korjaavat toimivaltuudet sekä viranhaltijan virkavastuuta koskeva sääntely ovat jopa seuraamusmaksua vahvempia keinoja pyrkiä estämään tietosuoja-säännösten vastainen henkilötietojen käsittely viranomaisessa. Lisäksi Hyvil toteaa, että sakkojen ulottaminen julkisille toimijoille todennäköisesti hidastaisi entisestään uusien teknologioiden (pilviratkaisut, tekoäly) käyttöönottoa. Näiden osalta on jo nyt laajasti käytössä velvoitteita hankintaorganisaatiolle riittävistä tietosuojan ja tietoturvan varmentamisen käytänteistä.

Arviomuistiossa on myös todettu, että perustuslakivaliokunta on ottanut nimenomaisesti kantaa mahdollisuuteen määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja viranomaiselle käsitellessään tietosuojalakehdotusta sekä tätä myöhemmässä tulkintakäytännössä. Perustuslain tulkintakäytännön valossa yleisen tietosuoja-asetuksen seuraamusmaksusääntelyn laajentaminen koskemaan viranomaisia olisi ongelmallista mm. perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta. Julkiselle sektorille kohdistetut hallinnolliset seuraamusmaksut tietosuojasäännösten rikkomisesta voisivat olla uhka perusoikeuksien keskinäiselle punninnalle ja julkisuusperiaatteen toteutumiselle viranomaistoiminnassa.

Lisäksi, kuten arviomuistiossakin on todettu, viranomaisen toiminta on budjettisidonnaista, jolloin rahamääräisen seuraamuksen vaikutus ei ole julkisella sektorilla samanlainen kuin yksityisellä sektorilla. Viranomaisen on kuitenkin aina hoidettava lakisääteiset tehtävänsä. Hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen julkiselle sektorille tarkoittaisi käytännössä sitä, että seuraamusmaksu tulisi viimekädessä veronmaksajan maksettavaksi.

Vertanen Niina
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy